

Disquisitionum medicarum de febribus secunda / [Johann van der Lahr].

Contributors

Lahr, Johann van der.
Le Boë, Frans de, 1614-1672.
Rijksuniversiteit te Leiden.

Publication/Creation

Leyden : Widow & heirs of J. Elzevir, 1663.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/prsg472p>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISQUISITIONUM MEDICARUM
DE
FEBRIBUS
SECUNDA.

QVAM,
Divino favente Numine,
SUB PRÆSIDIO

Clarissimi, Doctissimique Viri,

D. FRANCISCI DELEBOE, SYLVII,
Medicinæ Practicæ in Inclytâ Lugduno-Batavâ
Academiâ Professoris,

Exercitii gratiâ defendet

JOHANNES vonder LAHR, Mœno. Francofurt.

Ad diem 16. Martii, loco horisque solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud Viduam & Hæredes JOHANNIS ELSEVIRII,
Academ. Typograph.

CLC LCC LXIII.

55

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30763265>

DISQUISITIONUM MEDICARVM

D E

F E B R I B U S

S E C V N D A.

T H E S I S I.

uisquis Artem Medicam, sed solidam, constituere cogitat, is ex Quibus, Qualibusque constet homo ante omnia cognoscere fatagat, quò Functionum ejus omnium tam integrarum, quàm labefactatarum naturam & Causas veras ingeniosè erutas judiciosè queat explicare, ac consequenter Valetudinem, quoad fieri potest, optimam ipsi præstandi

Methodum, eamque exactam elicere, atque uti ore, sic & opere ipso demonstrare.

II.

Cognitionem illam longè, latèque diffusam adipiscetur faciliùs, & fortè tantùm, qui tergemino *Experimentorum Anatomicorum, Practicorum & Chymicorum* cumulo abundè instructus accedet ad opus tam laudabile, quippe etiam nunc necessarium.

III.

Asserunt quidem, nec diffitemur, multi, evicit verò hæctenus nemo, perfectam reliquisse nobis Veteres Medicinam, quod ubi à quovis præstitum comperiemus, mox sine tergiversatione pedibus ibimus in ipsorum sententiam.

IV.

Interim, quoniam Artis Medicæ, quaecunque habemus à diversis constructum & adornatum diversimodè, ædificium arbitramur cum nonnullis egregiis & cordatis medicis esse in multis imperfectum, & in non paucis ruinosum, optamus plures arte præstantes, peritosque Viros manum medicam Medicinæ seriò admovere, atque præjudiciis omnibus semper noxiis valedicentes

collatis operis uni veritati ac publico mortalium bono ardentem studere, quò tandem aliquando ad optatum, sperabile saltem manifestæ perfectionis fastigium perducatur Artium nobilissima, generique humano tam utilis, quàm necessaria Medicina.

V.

Corporis certè humani Continentis partes multifarias, singularumque affabrè concinnatam structuram & cum aliis communionem atque communicationem; quin & Contenta multiplicia, eorundemque Qualitates varias patefaciunt *Experimenta Anatomica*, per autopsiam imprimis frequentem, cogitatamque comparanda.

VI.

Affectiones verò ex Naturalium rerum quarumvis usu vel abusu homini tam sano, quàm ægro accidere solitæ observantur tantùm accuratè in praxi medicâ, Medicisque ad omnia, quæ ipsis praxin exercentibus occurrunt, attentis innotescunt luculenter per *Experimenta vetè Practica*.

VII.

Cunctarum denique Naturalium rerum ad Alterationem facientes vires, & agendi, patiendique modi, atque adèò sensiles Mutationum naturalium omnium & singularum Causæ clarissimè manifestantur per *Chymica Experimenta*, utpote circa merè naturales, artificio licet institutas, rerum naturalium mutationes occupata.

VIII.

Hauriemus proinde ex laudato triplici hoc Experimentorum Medicorum fonte vivo, quidquid ad multùm intricatam Febrium naturam extricandam proferemus in medium.

IX.

In primâ quidem nostrâ de Febris Disquisitione docuimus 1° Pathognomicum Febris omnis signum esse Pulsum præter naturam frequentiore. 2° Pulsum complecti tum Cordis Ventriculorum, tum Arteriarum Dilatationem ac Coarctationem. 3° Cordis Ventriculorum Expansionem deberi Sanguini tum ob sui copiam, tum maximè ob sui rarefactionem parietes ipsorum explicanti. 4° Eorundem Coarctationem acceptam ferendam Spiritibus Animalibus musculosum Cordis parenchyma contrahentibus. 5° Arteriarum Dilatationem esse à Sanguine per Cordis

dis contractionem in ipsas propulso. 6° Earundem Constrictionem fieri à Spiritibus Animalibus fibras ipsarum annulares implentibus, sicque cavitatem ipsarum coarctantibus.

disput. 1. 48.

X.

Quoniam verò Sanguinis in dextro Cordis Ventriculo contingentem Rarefactionem ibi & in Disput. VII. de Respirat. thes. 54. & seqq. paucis tantum attigimus verbis, operæ pretium nos facturos arbitramur, si clariùs & distinctiùs cogitationes nostras de illâ ulteriores hinc explicemus & pro virili parte adstruamus; postquam pleraque ad Febrium essentiam explanandam requisita ex ritè soluto hoc arduo, duro, dubioque nodo ferè sponte fluxura confidimus.

XI.

Ab Igne igitur, & à solo quidem Igne, quando manifesta est Sensui Effectûs sensibilis Causa, *rarefieri liquores, viscidos præsertim*, testatur passim Experientia. Ignem verò in Corde nostro, quàm in ullâ corporis parte aliâ, magis vigere ac dominari arguit exuberantior ibidem Calor Sensui patens. Igne proinde meritò *tribui notabilem Sanguini in Corde accidentem rarefactionem* etiam nunc concludimus.

XII.

Quamvis autem concessuri sint forsan plerique adscribendam Igne Rarefactionem Sanguini in Cordis ventriculis contingentem, non conveniet tamen facile inter Viros etiam primarios, (quippe diversis circa rerum naturalium principia & affectiones fundamentis & dogmatibus imbutos) de *verâ* nativi Calidi, hoc est, *Ignis nostri Vitalis* & quasi Vestalis, utpote à primo generationis exordio ad mortem usque in Corde accensi, permanentis, conservatique, *origine ac sustentatione*.

XIII.

Utique, ubi veritas in re dubiâ investigatur unicè, non sufficit probationis loco aliquem magni nominis & existimationis antiquum aut recentiore allegare Scriptorem, ipsiusque duntaxat in medium proferre placitum; quod apud Viros graves ac seriò philosophantes ridiculum est, ne dicam puerile: verùm producenda sunt simul argumenta effatum illud sufficienter demonstrantia, sive illa ab ipsis Authoribus, sive ab ipsorum Sectatoribus excogitata sint ac inventa.

XIV.

Novi equidem & multa, & grandia dici vulgò de *Calido innato*, & ejus pabulo, *Humido primigenio*, quæ optarem quoque ab aliquo clarè ac distinctè per Experimentiam indubitata vel Rationes solidas demonstrari atque probari; hocque ut tentent, ac præstent, rogo & obtestor cunctos de injuriâ Veteribus aut Recentioribus quoque factâ & illatâ, quoties in dubium revocantur illorum decreta, cum iracundiâ & stomachatione toties conquerentes.

XV.

Ego interim (qui facile patior unumquemque suo abundare sensu, dummodò sine calumniâ liceat mihi animi mei sensa in commune bonum ad Veritatis stateram libranda & probanda exponere) quid secundum memorata tria Experimentorum genera de Vitalis in Corde Ignis exortu post longum, molestum & anxium examen mihi tandem visum sit maximè probabile, veritatis eruendæ causâ candidè proponam & aperiam; quin & rigido, accuratoque omnium, peritorum præsertim & candidorum examini ac censuræ lubens subjiciam.

XVI.

Considerans ergò nec 1° *lucentem*, sicque visui patentem observari in Corde vivis exsecto *Ignem*, hoc est, *Flammam*; contradictio enim est in adjuncto dicere *Flammam non lucentem*; nam per solam lucem distinguitur à Fumo *Flamma*; qui dum accenditur, ideoque lucere incipit, *flammam* dicitur concipere; imò in *flammam* abire: nec 2° aliquid *Ellychnio* analogum ibidem occurrere, cui affixus dicatur, vel fingatur accensus in Corde Ignis: nec 3° quid *Oleosum & pingue* à Sanguine diversum ibidem patere aut contineri, in quo, tanquam in pabulo subsistere, aut ab ipso sustentari asseratur conservatus mirabiliter in eodem Corde Ignis: verùm 4° *Sanguinem* duntaxat oculis subjici, & quidem nunc in dextrum Cordis ventriculum impulsus, nunc paulò post maximâ sui parte iterum inde in Pulmonalem arteriam expulsus; quamvis ibidem citra manifestam sensui causam priùs confestim & potenter incalescentem: Judicavi *auctum* inibi *affluentis Sanguinis Calorem vulgaris nostri* in Lampadis Oleo, Candelæ Sebo vel Cera, Ligno, Carbonibus & similibus accensi *Ignis more minimè foveri vel excitari*; verùm *deberi aut resistantibus intra dextri Cordis Ventriculi cavernulas Sanguinis reliquis, aut ipsi Sanguini utrinque ex Venis accedenti, aut utrisque.*

XVII. Solis

XVII.

Solis remanentis in Cordis Ventriculo dextro Sanguinis reliquiis hoc incendium adscribi non posse arbitror, quia communicatæ & commixtæ appellenti Sanguini tepidiori efficient quidem ipsum quàm priùs erat, calidior, neutiquam verò se æquè calidum; uti hoc infinitis unicuique obviis, & quidem simillimis potest constare experimentis. Nam liquori ferventi si affundatur similis tepens, aut frigidus, calidior quidem fiet posterior, uti aliquid de suo fervore amittet prior, adeò ut mixtura ex utroque sit futura temperamenti medii; nunquam verò ad fervidioris æstum observabitur accedere frigidior: Sanguinis verò in Cordis ventriculum dextrum affluentis atque ibidem mox magis incalescentis Calor æquat restitantis calorem, aliunde proinde, quàm ex hujus admissione solâ oriundus.

XVIII.

Examinatis rursus accuratâ, sæpiusque iteratâ indagine Cordis cum Cavâ venâ connexionem, omnibusque in Sanguine ad dextrum Cordis Ventriculum infernè ac supernè appellente contentis, visus mihi sum tandem aliqua huic negotio & difficultati elucidandis valdè convenientia observasse.

XIX.

Illud enim 1° valdè notabile arbitror, Cavam venam ita dextris Cordis Auriculæ ac Ventriculo adnatam, ut, & ipsius Venæ ibi loci carnosæ existentis, & Auriculæ prædictæ contractione simul concurrente, non tantùm admissus in Auriculam Sanguis in dextrum Cordis ventriculum propellatur, sed insuper *Ascendens Sanguis* eo contractionis tempore *sejungatur ac separetur in totum à Descendente*: quod in Brutorum vivorum sectione oculis aliquando patet.

XX.

Sed & sanguinem utrumque diligenter considerans, præter alia quædam, de quibus inferiùs, notavi 2° magnam esse inter utrumque admistorum ratione diversitatem. *Ascendenti* namque jungitur per Ductum Hepaticum unâ cum Venæ Portæ propaginibus omnibus æque divaricatum delata & in Hepate ipsi communicata *Bilis*; quemadmodum id pluribus argumentis nos evicisse putamus in Disput. nostrâ VI. de Bilis ac Hepatis Usu ante biennium & quod excurrit hîc habitâ; imprimis si Additamento
iteratæ

iteratæ ejus editioni nuper juncto adjecta experimenta nova simul considerentur.

XXI.

A propositâ nostrâ sententiâ non dimovet nos ingeniosa Vasorum Biliariorum investigatio & observatio semel atque iterum in vivo Bruto à quibusdam facta, ligando Ductum Cysticum, effluente nihilominus ex cæteris Ductibus Hepaticis sectis aliquâ Bile; cum idem experimentum aliquoties ipsi facientes observaverimus in Canibus pro loborum numero plures Ductus Biliares Hepaticos habentibus nullum tumorem in ipsis ubicunque ligatis produci, nisi forsân subinde in Cystico inter folliculum & ligaturam: adeò ut illo experimento confirmetur potius, quàm infirmetur nostra sententia. Admissa enim, nec tamen vi ad Hepar propulsa Bilis refluit denuò, ac effluit per factam in Ductibus variis aperturam.

XXII.

Descendenti verò Sanguini admiscetur 1° omnis undecunque properans ad Cor Lympha: 2° absolutâ Alimentorum in Ventriculo Fermentatione, partisque ipsorum utilis à fæcibus alvinis in tenui intestino Secretione, Chylus; quemadmodum hæc nos sufficienter probasse putamus in Disput. nostrâ VIII. de Lymphâ, Vasisque Lymphaticis, ante biennium itidem hîc habitâ: 3° tempore ab Alimentorum assumptione vacuo, ex Bile, succoque Pancreatico unâ cum Salivâ perpetuò secundum naturam deglutitâ & ad tenue intestinum delatâ confluentibus ac simul effervescentibus secretus, paratusque Liquor.

XXIII.

Non est autem, cur nos vel minimum moretur singulare D. Ludovici de Bils Anatomicis omnibus, notis & ignotis, dummodo diversum à se sentientibus, nec mox sibi Thraſonicè glorianti assurgentibus insolenter (ut etiam nunc benigniùs ipsum tractemus) insurgentis de Lymphæ naturâ, ejusque, ut & Chyli motu naturali commentum, nullo, ne unico quidem, ab experienciâ evidenti, solidâve ratione petito & in medium producto argumento adstructum, vel confirmatum.

XXIV.

Quapropter illo sibi relicto, ac neglecto, pergamus ad cætera Igni nostro Vitali ex præmissis fundamentis, experimentisque

Anatomicis plenius, planiusque expediendo, explicandoque servitura.

XXV.

Ab ipso ergo Sanguine, ut pressius agamus & nihil prætereamus, quatenus à singularum partium Nutritione refluit, Incendium ejus Vitale, hinc & Rarefactionem nemo deducet facile, qui consideraverit ipsum hæcenus effectum & Igne suo Vitali quodammodo destitutum, quò denuò accendatur, sicque vegetior reddatur, ad Cor redire.

XXVI.

Sed nec, dum Sanguini Descendenti pars Seri in Renibus, vel Ascendenti Spirituosa volatilis in Cerebro ac Cerebello demitur, talis utrique accidit Mutatio, unde vitale illud incendium queat expectari.

XXVII.

Si Sanguini accedat (quod nos suspicari & tantum non opinari docuimus suo loco) & penitus immisceatur in Liene Spiritus animalis, aptior reddetur sic forsan ille Sanguis suscipiendo præfato incendio; quamvis ab illâ mutatione solâ frustra quis arbitretur pendere posse tam notabilem in Corde accidentem Sanguini Caloris & Rarefactionis mutationem.

XXVIII.

Idem judicium esto de qualicunque mutatione Sanguini à Renibus Glandulis obveniente.

XXIX.

Majoris autem momenti & ponderis erunt, quæ à memoratis Lymphâ, Chyloque Descendenti, atque Bile Ascendenti Sanguini copiosè junctis, ac in Cordis dextro Ventriculo demum simul confusis possunt deduci.

XXX.

Bilem profectò si quis per Artem Chymicam tum distillando, tum blandè calcinando, tum ante aut postea cum variis miscendo ritè examinaverit, comperiet ipsam, quod non semel docuimus, Lixivo Sale, eodemque volatili & oleoso abundare: unde ad Spiritus acidi cujusvis affusionem mox plus minus effervescent, & pro Spiritus acidi varietate mutationes quoque subit varias.

XXXI.

Lympham quoniam nullâ cavitate contentam, sed continuò per vasa sua satis exilia ad Cor fluentem, nullâ notabili quantitate

hactenus potuimus excipere puram, ipsius idcirco saporem (quem *subacidum* tamen aliqui se gustasse asserunt) cæterasque qualitates ita distinctè & clarè non valuimus expiscari, quemadmodum Bilis, verùm per conjecturas duntaxat & ratiocinationes magis sollicitas, implicitas & impeditas : de quibus vide quoque Disp. nostræ VIII. Thes. 42. & seqq.

XXXII.

In aliqualem tamen ejus notitiam nos deduxerunt 1° *Succi Pancreatici*, ut & *Saliva* præter naturam se habentium consideratio & examen. 2° *Gravedo* aliique *Affectus Catarrhis* vulgò adscribi soliti, quosque nos *Lympha* in substantiâ suâ, sive qualitatibus ac motu vitiatâ putamus tribuendos. 3° *Glandularum*, *Conglobatarum* quoque, *Affectus* aliqui, & imprimis *Cancer*, in quibus manifesta occurrunt Aciditatis, sed volatilis, signa ex dolorum vehementiâ & modo, atque ipsâ curâ per medicamenta volatili sale constantia consequente patentia.

XXXIII.

Expendentes namque modò memoratam *Bilem* à multis Infantibus nuper natis *Æruginosam & acidum spirantem* excerni, inquisivimus sedulò in Acoris istius ortum verum & fontem; quem frustra quis in Vesicâ Biliarâ, ipsâque adeò Bile quærat, cum ibi contenta Bilis nunquam talis existat, sed in tenui demum intestino talis evadat.

XXXIV.

Aliunde proinde arcessendus ille Acor, & quidem vel à *Succo Pancreatico vitioso*, per suum Ductum cum Bilario in tenue Intestinum hiantem eò delato; vel à *Salivâ*, aliisve *humoribus* à *Capite delabentibus*, ipsiisve *Alimentis*, aut *Medicamentis*, *Venenis*ve per Oesophagum in Ventriculum deglutitis, atque inde ad tenue Intestinum propulsis: cum præter has vias nullæ hactenus aliæ sint observatæ ad tenuis Intestini cavitatem aliquid deferentes.

XXXV.

Ab *assumptis Alimentis*, *Medicamentis* aut *Venenis* nemo sanæ mentis deducet in teneris Infantibus lacte materno, nutricis vel brutorum dulci, jusculis saltem, aliisve pulticulis minimè acidis ventibus molestum illum Acorem.

XXXVI.

A. *Salivâ* quoque, aliisve *Humoribus acidis* à capite delabentibus

non deducendam eandem Acritudinem constat ex ipsorum Ore circa hujus mali exortum nullâ, ne vel minimâ (postea licet subinde aliquâ) acrimoniâ, nedum acidâ affecto; quod tamen foret in tali casu omninò necessarium, cum summa sit prædictæ Aciditatis acrimonia, uti ex Ventris torminibus, quibus tam enormiter torquentur miselli Infantes, ut & subsequenter plerumque Aphthis patet, quando scilicet per Ventriculum & Oesophagum ad Os assurgunt paulò post halitus acerrimi, & totam dictarum partium superficiem usque ad extrema labia unâ cum linguâ pustulis & ulceribus parvis infestantes.

XXXVII.

Restat igitur, ut à *Succo Pancreatico acidiore & acriore* per Ductum proprium ad tenue intestinum effuso deducamus illud malum; quod insuper confirmat Dolor (ubi communis est Ductuum Biliarii & Pancreatici coitus & exitus) in dextrâ Lumborum regione, hinc & in anteriore sinistri hypochondrii parte valdè molestus, & quidem secundum Intestini tenuis Lumbis primùm sub Mesenterio annexi, mox ad sinistras antrorsum erumpentis gyrationem.

XXXVIII.

Neque enim Infantes tantùm, quin Adultos etiam non rarò affligit *Æruginosa & amaro-acida Bilis*; cujus afflictionis principium cum observetur, plerumque circa delineatam dextram Lumborum regionem, meritò diximus eâ confirmari adscriptam modò *Succo Pancreatico* ibidem in tenue Intestinum effluenti, atque Bili se jungenti Aciditatem illam vitiosam; quæ vel idcirco *Pancreatico Succo* magis venit adscribenda, quòd non rarò absque ullâ Bile, aut Amaritudine comite Humor acidus priùs circa Lumbos molestus deprehendatur in Ventriculum, hinc & Os cum vel sine Vomitu assurgere, nunc Aquæ, nunc Pituitæ formâ.

XXXIX.

Quòd si excedens, atque ideò vitiosa hæc debeat *Succo Pancreatico Aciditas* in *æruginosâ Bile* observata, utique Acidus vel potius *Subacidus* censendus erit ex sui naturâ idem *Succus Pancreaticus*, sed temperatus.

XL.

Si proinde aciditate temperatâ præditus est *Succus Pancreaticus*, necesse est, ut & in Conglomeratis Pancreatis Glandulis separetur à Sanguine Liquor acidus, & ibidem Spiritus Animalis

potissimum ope temperetur ac demulceatur. Nihil enim æquè acidum Spiritum temperat, atque Spiritus volatilis; unde dulcescit penè cum Spiritu Vini cohobatus acidus Salis Spiritus.

XL I.

In Conglomeratis Glandulis si secernatur, tempereturque Liqueor Sanguinis subacidus, non video, quid obstet, quominus simile quid suspicemur de Glandulis universi corporis Conglobatis, ac putemus Partem itidem Sanguinis Acidiorum in ipsis separari, atque Spiritu Animali partim per nervos plures ad ipsas delatos affluente ibidem, partim à Musculis, aliisque Partibus per Vasa Lymphatica refluyente in iisdem Vasis temperari ac deliniri.

XL II.

Hanc meam Conjecturam confirmare videtur Liqueor in Gravedine & Coryza è naribus distillans & falso acidus existens, ob impeditum forsan tunc Spirituum Animalium ad Conglobatas Plexûs Choroeidis Glandulas affluxum. Glandulas enim Conglobatas tunc affici patet ex similibus tum in Faucibus plerunque, tum circa Collum & alibi nonnunquam simul malè affectis.

XL III.

Ex his, similibusque Conjecturis pluribus suspicatus sum aliquandiu & nunc planè opinor *Preparatum in Glandulis Conglobatis Liqueorem, Lympha* nomine jam celebrem, *naturaliter esse subacidum*, qualem aliquos se gustu deprehendisse jam narraui supra.

XL IV.

Subacida verò si Ratione probata, Sensu comprobata sit Sanguini Descendenti conjuncta *Lympha*; *Amara* verò Sanguini Ascendenti permista *Bilis*, annon excitabitur necessariò in Utriusque confluxu & commistione *Effervescentia*, sed blanda & Naturæ amica?

XL V.

Inquirenda autem hîc, explicandaque accuratiùs natura & ratio *Effervescentiæ ex Spiritûs Acidi, Salisque Lixivi Confluxu semper oriundæ*. Non desunt enim, qui semel imperitè à se pronuntiata mordicùs ad ravim vociferando tutantur, maluntque offuscari Veritatem, quàm inanem suam obliterari omniscientiæ gloriolam.

XL VI.

Observandum igitur in antecessum 1º. *Spiritum Acidum* arte parari, quoties ex concluso vase Ignis potentis vi propellitur Sal quodvis.

XLVII.

Observandum 2°. *Salem Lixivum* remanere in Cineribus rerum Ignis potentis ac imprimis patentis vi combuſtarum.

XLVIII.

Unde patet 1°. Utriusque *Materiam* eſſe *Subjectum Salinum*.

XLIX.

Patet quoque 2°. Utriusque *Causam Efficientem* eſſe *Ignem*, & quidem *potentem*.

L.

Patet inſuper 3°. *Modo præſertim agendi, patiendique* utrumque differre; cùm ad *Spiritum acidum* parandum *Salinæ* ſubſtantix adjungenda ſit *Terra Pinguis*, quoties illa ipſi deeſt; ad *Salis* verò *Lixivi* educationem ſeparanda ſit per combuſtionem *pars miſti Oleoſa*: unde *aperto Igne* comburi ſolent *Miſta* pro *Sale Lixivo*, & *clauſo vafe* diſtillari *Salia* in *Spiritum Acidum*.

LI.

Cùm autem uterque paretur *Ignis* vehementiâ, *Ignem* quoque *utrique intimè junctum & unitum copioſum* concludimus: quod confirmat utriusque acrimonia *Ignea* quævis urens & conſumens.

LII.

Quotieſcunque autem concurrunt bini hi potente *Igne*, at diverſimodè adminiſtrato & agente ex conſimili materiâ *Salinâ* parati *Sal lixivus & Spiritus Acidus*, mirum non eſt, ſi communis materiæ ſuæ nomine commiſceantur facile, atque tunc ob mutationem, quam reſpectu *Olei à Lixivo Sale* maximam partem ſeparati, *Acido* verò *Spiritui* copioſius & intimiùs adjecti paſſi ſunt diverſam, nova ipſis contingat *Alteratio*, ob quam *Ignis* in utroque priùs modo peculiari conſuſus, jam ſuis compedibus magis magisque liberatus omnes miſturæ hujus conſuſæ partes incipiat commovere, agitare & rarefacere, quin imò aliquâ ſui parte avolans *Senſui* externo ſe quoque manifeſtare.

LIII.

Hanc partium diverſarum à liberato *Igne* factam ut plurimum cum evidenti calore agitationem & quandoque ebullitionem nonnullis Authoribus Chymicis, quo ab aliis affinibus ſpeciebus diſtingueretur, *Efferveſcentia* nomine indigitare placuit, appellatione nec ineptâ, nec ſenſu obſervatis incongruente; quam retine-

bimus & nos tantisper, dum magis emphaticam ex Veterum ruderibus substituerint Censores Grammatistæ.

LIV.

Quotiescunque autem in Corde ob Effervescentiam descriptam domicilium hoc suum geminum aliquâ sui parte deserit Ignis, toties proximis se insinuat, & quidem propensius ac intimius naturæ suæ magis convenientibus Sanguinis partibus: quapropter, cum præstò adsit *Sanguinis pars Oleosa*, sive *Butyrosa*, ipsumque adeo Ignem excipere aptissima, quid mirum, si huic se immisceat, ipsum accendat, mox & reliquum Sanguinem simul calefactum rarefaciat ex Bile ac Lymphâ effervescentibus exurgens Ignis, modo haud multum absimili ei, quo Terebinthinæ Spiritui oleoso & sale volatili pleno affusus Vitrioli Spiritus acidus æstum parit summum? Quod erat probandum.

LV.

Quemadmodum verò, quandiu temperatæ sunt Bilis & Lympha, tandiu blanda & corpori utilis excitatur in ipsarum confluxu Effervescentia; sic quoties utraque vel alterutra existit minùs temperata, toties contingit acrior, Naturæ humanæ infesta & modò hanc, modò illam Febris speciem pariens Effervescentia. Sed de his, si Deus volet, agemus in sequentibus.

LVI.

Quamvis ergò, ut tandem aliquando prolixam hanc de Calore Sanguinis in Corde aucto Disquisitionem concludamus, ex hâc Bilis & Lymphæ cum Sanguine in dextris Cordis Auriculâ & Ventriculo confluentium Effervescentiâ & accendi & conservari queat Ignis noster Vitalis in Corde; non puto tamen inutiles esse restitantes in eodem Ventriculo Sanguinis reliquias jam priùs accensas, quin potiùs illarum ope adjuvari & promoveri Sanguinis perpetim affluentis Incendium vitale; adeò ut in statu naturali & sano utramque causam memoratam judicem conjungendam, quò peragantur omnia commodiùs & faciliùs. Neque enim frustra voluit Deus semper aliquid Sanguinis remanere in Cordis Ventriculis, sed in certum finem; quem in omnibus rerum quarumvis affectionibus sedulò investigare, atque nonnunquam Ipso benedicente fœliciter eruere concessum est hominibus ratione utentibus.

C O R O L L A R I A .

I.

Si, quemadmodum definiunt Philosophi, Ars est Habitus cum rectâ ratione effectivus: in Homine tantum ratione utente Ars reperietur, nec tamen nisi multo rerum Usu comparabitur; inque Operatione ipsâ versabitur. Quapropter, si non semper, ut plurimum saltem, Artifici, ut pro circumstantiarum nonnunquam obscurarum, confusarum vel latentium diversitate Opus suum ritè instituat & faciat, opus erit Conjecturâ; in quâ quoniam hominem quemvis sæpius hesitare atque aberrare quotidiana testatur Experientia, non dubito asseverare, non dicam Medicinam duntaxat, sed omnem omninò Artem esse Conjecturalem, hoc est, incertam & fallacem, haudquaquam certam, vel Scientiæ appellatione dignam.

II.

Nec est Artium tantum, sed omnium insuper Disciplinarum Practicarum eadem Incertitudinis & Conjecturæ sors. Nam sive Divina, sive Civilia, sive Naturalia quis spectet, nullam homini, quoties circa hæc aut illa pro re natâ personis aut rebus applicanda occupatur, sicque ipsis operatur, concessam esse in Actionibus suis Certitudinem observabit.

III. Quis-

III.

Quisquis proinde contrarium verbis quidem, adeòque gratis asserit, nec tamen urgentibus rationibus aut evidentibus exemplis demonstrat, incassum laborat; postquam nemini data est unquam in Philosophiâ & Veritatis investigatione Dictatura; quin unicuique incumbit ex aquo asserti sui probatio; cuius loco qui hujus vel illius Scriptoris egregii auctoritatem, placitumve interponit, reverâ & actu causam suam desperatam esse ostendit & vadimonium deserit.

F I N I S.

